

2017-09-19

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2016/567

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Rapporterade kränkningar till huvudmannen för Nackas kommunala skolor vårterminen 2017

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsens verksamhetsutskott noterar informationen till protokollet
- Valfärd skola ska arbeta vidare med att utveckla chefernas och medarbetarnas kännedom om kravet att anmäla kränkningar till huvudmannen.

Detta beslut fattas av kommunstyrelsens verksamhetsutskott med stöd av punkten 59 i kommunstyrelsens delegationsordning.

Sammanfattning

Rektorer och förskolechefer är skyldiga att se till att fall av kränkande behandling av barn och elever rapporteras till huvudmannen. Kommunstyrelsens verksamhetsutskott (KSVU) fattade beslut i december 2015 om hur rutinen för anmälningar av kränkande behandling ska se ut. En genomgång av de anmälningar som har gjorts under vårterminen 2017 visar att antalet anmälningar minskat jämför med det antal som anmälles under höstterminen 2016.

- Under höstterminen 2015 anmälde tio skolor 43 fall av kränkningar till huvudmannen enligt den rutin som fastställts när ansvaret för rutinen fanns hos utbildningsnämnden.
- Under vårterminen 2016 hade antalet ökat till 129 anmälningar från 21 skolor varav två förskolor.
- Höstterminen 2016 hade antalet anmälningar dubblerats och 274 anmälningar kommit in från 16 skolor.
- Vårterminen 2017 har 186 anmälningar kommit in från 17 grundskolor, 2 förskolor och en gymnasieskola.

Verksamhetsstödet bedömer dock att det ännu saknas anmälningar, dvs. att alla kränkningar inte rapporterats till huvudmannen och att arbetet bör utvecklas vidare.

Ärendet

KSVU fattade beslut den 15 december 2015 (KFKS 2015/786-003) om en rutin för att hantera kränkande behandling. Av den framgår bland annat att en sammanställning av kränkningarna till huvudmannen ska redovisas en gång per termin till kommunstyrelsens verksamhetsutskott. Anmälningarna ska lämnas till huvudmannen för att ge en bild av hur arbetet mot kränkande behandling bedrivs i alla huvudmannens verksamheter.

Personalen är skyldig att anmäla till rektor eller förskolechef om den känner till att kränkande behandling förekommer av barn eller elever. Rektor eller förskolechef ska i sin tur anmäla skyndsamt till huvudmannen som är skyldig att se till att ärendet också utreds skyndsamt (6 kap. 10 § skollagen (2010:800)). Detta gäller även trakasserier eller sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen. Huvudmannen har också ansvar för att hålla sig underrättad om anmälningarna mot kränkande behandling och se till att de åtgärder som "skäligen kan krävas" vidtas.

Enligt Skolverkets allmänna råd om arbete mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLF 2012:10) kan huvudmannen delegera utredningsansvaret till rektor, vilket har skett i Nacka. Delegationen finns i punkt 59 i kommunstyrelsens delegationsordning. Rektor kan välja att delegera själva anmälan till huvudman till någon annan person i organisationen.

Skolverkets allmänna råd anger att alla kränkningar ska rapporteras och att rektor eller förskolechef inte ska värdera hur allvarlig kränkningen är. Om kränkningen även innefattar våld och hot enligt arbetsmiljölagen behöver även en anmälan göras enligt KIA-systemet¹. Om kränkningen inte riktat sig mot elever utan mot anställda kan en anmälan behöva göras till arbetsmiljöverket enligt de rutiner som finns för allvarligare tillbud.

Centralt för bedömningen av om den anmälda händelsen är en kränkning eller inte, är barnets eller elevens upplevelse av den. Upplevelsen är viktigare än om det gått att fastställa att det faktiskt skett en kränkning. Det spelar inte heller någon roll om händelsen skett med avsikt eller ej. Kan utredningen inte konstatera att det skett en kränkning avslutas ärendet. Men oavsett om det är en upplevelse eller en faktisk händelse är förskolan eller skolan skyldig att anmäla kränkningen till huvudmannen, utreda den och åtgärda den.

Om en vårdnadshavare anmäler till Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet att en elev eller barn blivit utsatt för kränkning utreds ärendet utifrån hur skolan har agerat, om händelsen har anmälts till huvudmannen, hur den har utretts och på vilket sätt händelsen har åtgärdats. Om det skulle konstateras att en kränkning skett men att den inte åtgärdats eller utretts, kan Barn- och elevombudet kräva vite av den aktuella huvudmannen. En sådan prövning har dock ingen direkt koppling till anmälan om kränkning till huvudman och den

¹ KIA är ett rapporteringssystem för tillbud, arbetsskador, riskobservationer och säkerhetsincidenter som Nacka kommun tagit fram.

här redovisningen. Om en kränkning inte anmälts till huvudmannen utfärdar Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet nästan alltid ett föreläggande.

Nedan följer en sammanställning av de anmälningar som gjorts till Valfärd skola under vårterminen 2017.

Under vårterminen har ett seminarium genomförts för att upplysa skolorna och förskolorna om hur lagstiftningen ser ut på området och hur Barn- och elevombudet och Skolinspektionen har bedömt kränkingsärenden samt hur rutinerna fungerar i Nacka.

Om redovisningen

De anmälningar som görs är känsliga beroende av händelsernas karaktär men också med hänsyn till de inblandade. Det är viktigt att de inblandade inte ska kunna identifieras via denna redovisning eftersom det bedöms kunna vara till men för dem. Därför redovisas bara händelserna med avseende på antal per enhet och händelsernas karaktär på ett mycket övergripande sätt så att det inte går att koppla specifika händelser till enheter och elever.

Utvecklingen av antalet anmälda kränkningar i Nackas kommunala skolor sedan 2015

- Under höstterminen 2015 anmälde tio skolor 43 fall av kränkningar till huvudmannen enligt den rutin som fastställts när ansvaret för rutinen fanns hos utbildningsnämnden.
- Under vårterminen 2016 hade antalet ökat till 129 anmälningar från 19 skolor och två förskolor.
- Höstterminen 2016 hade antalet anmälningar dubblerats och 274 anmälningar kommit in från 16 skolor.
- Vårterminen 2017 har 186 anmälningar kommit in från 17 grundskolor, 2 förskolor och en gymnasieskola.

Vårterminen 2017

(Anmälningar vårterminen 2017. Se tabell nedan. Enheterna redovisas i alfabetisk ordning).

Enhetsnamn - grundskolor	Antal anmälningar	Skolans elevantal	Relation kränkningar /elevantal
Björknäs/Centrum ²	11	1103	0,01
Boo Gård	8	527	0,01

² Här avses Centrumskolan dvs. den särskilda undervisningsgrupp som ingår i Björknässkolan.

Ekliden	3	785	0,005
Ektorps skola	2	427	0,005
Fisksätraskolan	3	137	0,02
Igelboda skola	9	404	0,002
Jarlabergs skola	1	124	0,008
Järla skola	19	707	0,03
Myrsjöskolan	37	1209	0,03
Neglinge skola	1	312	0,003
Orminge skola	0	493	0
Samskolan	3	684	0,004
Saltsjö-Duvnäs	5	425	0,01
Sickla skola	50	508	0,09
Sigfridsborgsskolan	8	620	0,01
Skuru skola	14	690	0,03
Stavsborgsskolan	2	479	0,01
Sågtorpsskolan	2	425	0,01
Vilans skola	5	248	0,03
Älta skola	0	556	0
Totalt	181	10 977	0,02

Anmälningarna som gjorts under vårterminen 2017 våren gäller kränkningar av varierande slag där elever utsätter varandra på olika sätt. Olika typer av fysiska kränkningar är vanligast men det är nästan lika vanligt att de åtföljs av verbala kränkningar. De fysiska kränkningarna innehåller i några fall kränkningar av en sexuell karaktär. Ett tiotal kränkningar via sociala medier har också anmälts under vårterminen.

Under höstterminen 2016 ökade antalet anmälningar tydligt medan antalet minskade något under vårterminen 2017 trots att fler enheter har rapporterat. Eftersom anmälningarna nu sker med de inblandade barnen/elevernas namn i klartext har det blivit tydligt att elever med olika neuropsykiatriska funktionshinder förekommer återkommande som utsatta eller som kränker andra elever. Tidigare var anmälningarna oidentifierade men nu är det alltså möjligt för huvudmannen att följa identiteten på de som utsätter och blir utsatta.

Under våren har Sickla skola, följt av Myrsjö samt Järla skola gjort flest anmälningar av alla enheter. Antalet anmälningar från Sickla skola har dock minskat något sedan höstterminen 2016. Relationen mellan antal elever och kränkingsanmälningar anger dock att det är få kränkingsanmälningar per elev samt att antalet anmälningar ligger ungefär inom samma spann – mellan 0,01 och 0,03.

Förskolor	Anmälda kränkningar	Antal barn	Relation
Järla Jarlabergs förskolor	1	166	0,006
Sigfridsborgs förskola	1	277	0,003

Av 38 förskolor med totalt 2655 barn har det endast kommit in anmälningar från två förskolor.

Gymnasieskolor	Antal anmälningar	Antal elever	Relation
Nacka gymnasium, samhälle	2	1617	0,001
Nacka gymnasium, natur och teknik	0	1337	0
YBC	0	374	0

Om antalet anmälningar fördelas efter skolform och stadium dvs. efter barnens ålder, pekar underlaget på att antalet anmälningar går ner tydligt när eleverna når högstadiet. Flest anmälningar har gjorts för elever i åk 1-3 och åk 4-6.

Skolform/stadium	Andel av totalt anmälda kränkningar under vårterminen 2017 (procent)
Förskola	1
Förskoleklass	4
Åk 1-3	40
Åk 4-6	42
Åk 7-9	12
Gymnasieskola	1

Välfärd skolas bedömning

Det är svårt att bedöma om antalet anmälningar om kränkande behandling speglar antalet faktiska kränkningar i våra förskolor och skolor. Med tanke på att antalet barn och elever i de kommunala förskolorna och skolorna överstiger 16 000 och alla enheter inte har anmält, är det svårt att göra en annan bedömning än att det saknas anmälningar. Vad den verkliga siffran borde uppgå till är däremot omöjligt att veta. Antar man att varje enhet anmäler tre kränkningar per termin borde antalet vara 189 per termin och jämnt fördelat över enheterna. Om man antar att förskolorna faktiskt har färre kränkningar än grund- och gymnasieskolorna och att man vidare antar att förskolorna har två anmälningar vardera och grund- och gymnasieskolorna tio vardera, borde antalet ligga på 322 per termin.

Förskolor och skolor lägger mycket arbete på det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och likabehandling och att barn och elever därför är trygga i mycket hög grad. Av årets kundundersökning framgår att eleverna känner sig trygga i skolan. Av redovisningen framgår att alla anmälningar har utretts och åtgärdats. I de allra flesta fall har det gått fort – samma dag som händelsen kommit till lärarnas kännedom - men i några fall har det tagit längre tid.

Att antalet kränkningar minskar ju äldre eleverna blir kan ha flera orsaker. Det kan vara så att eleverna blir bättre på att hantera sina konflikter när de når högstadiet och att antalet kränkningar därför minskar. Det kan emellertid också bero på att eleverna vill vara mer självständiga och därför undviker att berätta om händelser för sina lärare, alternativt att eleverna blir bättre på dölja kränkningar det vill säga att de blir mer förslagna i hur de utförs med stigande ålder. Det gör att de i så fall blir svårare att upptäcka för lärare och pedagoger.

De likabehandlingsplaner som lämnats in till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet i samband med de anmälningar som avgjorts av myndigheterna har inte i något fall kritiserats. Det är ett tecken på att det förebyggande arbetet mot kränkande behandling håller en god nivå. Däremot har Nacka kommun och skolorna fått kritik och förelägganden av Barn- och elevombudet alternativt Skolinspektionen i några fall för att man inte anmält kränkningar till huvudman eller genomfört tillräckligt omfattande utredningar. De besluten pekar också på att det saknas anmälningar och att skolorna behöver utveckla sitt arbete med att anmäla kränkningar.

Trots anmälningarna bedömer Valfärd skola att barn och elever i mycket hög grad är trygga i verksamheterna. Arbetet för att motverka kränkande behandling bör dock utvecklas vidare både på enheterna och från verksamhetsstödet sida och verksamhetsstödet behöver även fortsätta upplysa om skyldigheten att anmäla.

Ekonomiska konsekvenser

Uppgiften att anmäla till huvudmannen följer av 6 kap. 10 § skollagen (2010:800) samt Skolverkets allmänna råd om arbetet mot kränkande behandling. Valfärd skola bekostade en webblösning för anmälningar till huvudmannen för 80 000 kronor under höstterminen 2015 och sedan dess har administrationen kostat. Arbetet att motverka kränkande behandling ingår i produktionens och skolors och förskolors arbetsuppgifter och finansieras med skolpengen. Skolorna anser dock att det är administrativt betungande att skriva anmälningar.

Konsekvenser för barn

Det är viktigt att skolor och förskolor rapporterar kränkande behandling så att nämnden för skolan får en god bild av situationen vad gäller kränkningar. Att skolor och förskolor

rapporterar kränkningar till huvudmannen ska enligt skollagen bidra till att huvudmannen kan bedöma barns och elevers trygghet i skolan och om åtgärder måste vidtas.

Jonatan Lannemar
Tf. enhetschef

Per Gunnar Rosengren
Utbildningsstrateg